

EMR-İ Bİ'L-MARUF VE NEHY-İ ANİ'L-MÜNKER[1] Son semavi kitap olan Kur'an-ı Kerim'in temel hedeflerinden biri, ahlaklı, Allah'a ve hemcinslerine karşı vazifesinin bilinci ile davranan insanları yetiştirmek ve bunlardan oluşacak bir toplumun kurulmasını gerçecileştirmektir.

Kur'an, böyle bir toplumu oluşturacak emir, tavsiye ve prensipler bölmeler. İşte emr-i bi'l-maruf ve nehy-i ani'l-münker de bu temel prensiplerden birisidir. Kısaca, iyiliği emir ve tavsiye etmek, kötülükten alıkoymak diye ifade edebileceğimiz bu prensibin usulünce uygulanması toplumsal hayatın kaçınılmaz gereklerindendir. İyiliğe, doğruluğa ve yararlı olan şeylere &ccedil;ığarmak, toplumun yararına, insanların iyiliğine olan şeyleri tavsiye etmek, toplumun zararına olan şeyleri yasaklamak ve toplumun bölmeler; bozmamak, ayrılık &ccedil;ıkarmamak gibi &ouml;nemli işler bu prensibin kapsamına girmektedir.[2]

Bir Kur'an terimi olarak kısaca, "iyilik" diye ifade ettiğimiz "ma'ruf" ve "nahr", sözlükte "bilinen, tanınan, benimsenen şey" demektir. Münker ise; tasvip edilmeyen, yadırganan, görülmüşünden veya yapılmasından sıkıntı duyulan şey demektir. Ma'ruf teriminin cümleminde "iyilik", ikram, gönül okşayıcı söz ve davranış anlamında da kullanıldığını biliyoruz..

İslam bir terim olarak Kur'an-ı Kerim ve hadisi şeriflerde yer alan "ma'ruf ve münker" kavramları eski anlamları korunmakla birlikte, birlikte kapsamlarının değişip genişlediği görülür.[3]

Bu cümleden olmak &ouml;zere bazı alimler, (Masela İbn-i Manzur); hadislerde de kullanılış biçimlerinden hareketle, "Maruf; Allah'a itaat sayılan, ona yakın olmayı sağlayan, insanlar için iyilik olarak kabul edilen ve dinimizce değer verilen bölmeler; gözüzel tutum ve davranışları ifade eder" demişlerdir.[4]

Yine, İmam Gazali daha geniş bir bakış &ccedil;ısı ile, İslam dininin getirdiği, hayat tarzına, görüşü kurallarına uygun olan söz ve davranışlar maruf; uygun olmayanlar da münker olarak saymıştır. Kısaca, maruf'un maksatı, Allah'ın emir ve tavsiye ettiği söz, fiil ve davranışlardır, diyebiliriz. Buna göre, maruf'un farz, v&ccedil;ip, nafie ve mendup h&ouml;münde olan her ameli iççine almaktadır. Mesela beş vakit namaz, zekat, sadaka, gibi belli ibadetler ile anne-babaya iyilik etmek, insanlara iyi ge&ccedil;inmek de maruf kapsamında yer alır. Kısaca, ma'ruf, hayrın, faziletin, hakkın ve adaletin kendisidir. Ras&ccedil;ullah'ın emrettiği her şeydir. Dinde ve insanların adetlerinde kötülü olmayan şey, nefsin kabul edip s&ccedil;n bulunduğu, aklen ve d&ccedil;n gözüzel olduğu kabul edilen söz ve davranış, iman, taat, insanların genel d&ccedil;nce &ccedil;er&ccedil;evesinde aklın kabul edip reddetmediği şeylerdir.[5]

Aynı şekilde, münker de,



[illegible]

olmalarından &ouml;t&uuml;r&uuml;y&uuml;. Onlar işledikleri herhangi bir fenalıktan birbirini vazgeçcedil;irmeye &ccedil;alışmazlardı. Yapmakta oldukları şey &nbsp;ne k&ouml;t&uuml; idi" (Maide 5/78-79). Bu toplumların i&ccedil;ine d&uuml;şt&uuml;kleri yanlışlığın temel etkenlerinden birinin de, g&ouml;revleri din konusunda insanları aydınlatmak olan din bilginlerinin bu g&ouml;revlerini savsaklamaları ve istismar etmeleri idi. Bu durum şu ayette dile getirilmektedir:

&#1604;&#1608;&#1604;&#1575; &#1610;&#1606;&#1607;&#1575;&#1607;&#1605;  
&#1575;&#1604;&#1585;&#1576;&#1575;&#1606;&#1610;&#1608;&#1606;  
&#1608;&#1575;&#1604;&#1575;&#1581;&#1576;&#1575;&#1585; &#1593;&#1606;  
&#1602;&#1608;&#1604;&#1607;&#1605; &#1608;&#1575;&#1604;&#1575;&#1579;&#1605;  
&#1608;&#1575;&#1603;&#1604;&#1607;&#1605;  
&#1575;&#1575;&#1604;&#1587;&#1581;&#1578; &#1604;&#1576;&#1574;&#1587;  
&#1605;&#1575; &#1603;&#1575;&#1606;&#1608;  
&#1610;&#1589;&#1606;&#1593;&#1608;&#1606;&nbsp; &ldquo;Bunları, din adamları ve bilginler g&uuml;nah s&ouml;z s&ouml;ylemekten ve haram yemekten sakındırsalardı ya! Yapmakta oldukları şey ne k&ouml;t&uuml;d&uuml;r.&rdquo; (Maide 5/63). Şu ayette de, adı ge&ccedil;en toplumlardaki bu k&ouml;t&uuml; gidişatın sebebine vurgu yapılmakta, m&uuml;sl&uuml;manlar da aynı konuma d&uuml;şmemeleri konusunda uyarılmaktadırlar: &nbsp;

&#65236;&#65248;&#1608;&#1604;&#1575;&#1603;&#1575;&#1606; &#1605;&#1606;  
&#1575;&#1604;&#1602;&#1585;&#1608;&#1606; &#1605;&#1606;  
&#1602;&#1576;&#1604;&#1603;&#1605; &#1575;&#1608;&#1604;&#1608;  
&#1576;&#1602;&#1610;&#1577; &#1610;&#1606;&#1607;&#1608;&#1606; &#1593;&#1606;  
&#1575;&#1604;&#1601;&#1587;&#1575;&#1583; &#1601;&#1610;  
&#1575;&#1604;&#1575;&#1585;&#1590; &ldquo;Sizden &ouml;nceki devirlerde (insanları) yery&uuml;z&uuml;nde fesat (&ccedil;ıkarmak)tan vazgeçcedil;irmeye &ccedil;alışacak (bu suretle onları helakten kurtaracak) fazilet sahipleri bulunmalı değil miydi?" (H&ucirc;d&nbsp;11/116). Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) &nbsp;emr-i bi&rsquo;l-ma&rsquo;ruf ve nehy-i ani&rsquo;l-m&uuml;nkeri yapmamamızın kişi ve toplumu karşı karşıya bırakacağı sonucu&nbsp;

bir&nbsp; hadis-i şerifinde ş&ouml;yle ifade buyurmaktadır: &#1602;&#1575;&#1604;  
&#1608;&#1575;&#1604;&#1584;&#1610; &#1606;&#1601;&#1587;&#1610;  
&#1576;&#1610;&#1583;&#1607; &#1604;&#1578;&#1571;&#1605;&#1585;&#1606;  
&#1576;&#1575;&#1604;&#1605;&#1593;&#1585;&#1608;&#1601;  
&#1608;&#1604;&#1578;&#1606;&#1607;&#1608;&#1606; &#1593;&#1606;  
&#1575;&#1604;&#1605;&#1606;&#1603;&#1585;  
&#1575;&#1608;&#1604;&#1610;&#1608;&#1588;&#1603;&#1606;  
&#1575;&#1604;&#1604;&#1607; &#1610;&#1576;&#1593;&#1579;  
&#1593;&#1604;&#1610;&#1603;&#1605; &#1593;&#1602;&#1575;&#1576;&#1571;  
&#1605;&#1606;&#1607; &#1579;&#1605; &#1578;&#1583;&#1593;&#1608;&#1606;&#1607;  
&#1601;&#1604;&#1575; &#1610;&#1587;&#1578;&#1580;&#1575;&#1576;  
&#1604;&#1603;&#1605;&nbsp; Hz.Huzeyfe, Peygamber&rsquo;imizin ş&ouml;yle dediğini anlatıyor: Peygamberimiz buyurdular ki: &ldquo;Nefsimi kudret elinde bulunduran Allah&rsquo;a yemin ederim ki, ya marufu emreder &nbsp;ve m&uuml;nkerden nehy edersiniz, yahut Allah size a&ccedil;ık azap g&ouml;nderir, sonra Allah&rsquo;a yalvarırsınız, fakat o zaman duanız da kabul edilmez.&rdquo;[\[9\]](#) Emr-i bi&rsquo;l-ma&rsquo;ruf g&ouml;revinin bir y&ouml;n&uuml; ile tebliğ ile &ouml;rt&uuml;şt&uuml;ğ&uuml;n&uuml; ifade etmiştik. Her iki g&ouml;revde de, samimiyetin, s&ouml;ylenen ile yapılanın birbirini nakzetmemesi &ccedil;ok &ouml;nemli noktayı oluşturur. Tebliğ etme konumunda olup ta bu g&ouml;revlerinde k&ouml;t&uuml; uygulama ya da istismarda bulunanların da uyarılması emr-i bi&rsquo;l-ma&rsquo;ruf g&ouml;revinin kapsamında yer almaktadır. Hz. Peygamber (s.a.v.)&rsquo;in bu konuya vurgu yapan bir hadis-i şerifi

[illegible]

insanı nemelendir; zımcılığa dül;şmekten kurtarın. Fert ve toplumun kendini yenilemesine ve aksayan taraflarını giderilmesine sebep olur. Gazz&acirc;l&iicirc;&rsquo;nin de ifade ettiği gibi &ldquo;Ferdin kendini d&uuml;l;zeltmesi asıl, başkasını d&uuml;l;zeltmesi ise fer&rsquo;&iicirc;&rsquo;dir&rdquo;[13] &Ccedil;ağdaş bir islam bilgini ş&ouml;yale s&ouml;ylemektedir:&ldquo;İyiliği emretmek, k&ouml;t&uuml; olan şeylerden de nehy etmek her M&uuml;s&uuml;man i&ccedil;in sadece bir hak değil, aynı zamanda bir g&ouml;revdir. Din kardeşlerimizin madd&iicirc; sa&acirc;detlerine olduğu kadar, manevi kurtuluşlarına da l&acirc;kayt kalamayız. Fazilet ve takvayı aramızda hakim kılmak i&ccedil;in hep beraber &ccedil;alışmak zorundayız. Bu ahlaki tesan&uuml;t İslam&rsquo;da o kadar b&uuml;y&uuml;k &ouml;nem taşımaktadır ki, Kur&rsquo;an-ı Kerim onu tarihte benzerine rastlanmayan en m&uuml;kemmel bir &uuml;mmetin ayırıcı bir &ouml;zelliği olarak kabul etmiştir.[14] Buraya kadar ifade etmeye &ccedil;alıştıklarınızdan hareketle şunu s&ouml;yleyebiliriz: İyiliği emretmeyen, k&ouml;t&uuml;l&uuml;klerden ka&ccedil;ındırmayanlar Allah&rsquo;ın rahmetinden uzak kalmayı hak edecek bir tutum sergilemektedirler.&nbsp; &Ouml;yale ise, Hz. Peygambere &uuml;mmet olma şerefine ulaşılmış olan bizler bu şerefe layık olmanın bilinci ve gayreti i&ccedil;inde olmalıyız... Şu ayette Allah Teala bir yandan bize bu temel g&ouml;revimizi hatırlatmakta, bir yandan da bizi emr-i bi&rsquo;l-ma&rsquo;ruf g&ouml;revine teşvik etmektedir: &#1603;&#1606;&#1578;&#1605;&#1582;&#1610;&#1585;&#1575;&#1605;&#1577;&#1575;&#1582;&#1585;&#1580;&#1578;&#1575;&#1604;&#1606;&#1575;&#1587;&#1578;&#1571;&#1605;&#1585;&#1608;&#1606;&#1576;&#1575;&#1604;&#1605;&#1593;&#1585;&#1608;&#1601;&#1608;&#1578;&#1606;&#1607;&#1608;&#1606;&#1593;&#1606;&#1575;&#1604;&#1605;&#1606;&#1603;&#1585;&#1608;&#1578;&#1572;&#1605;&#1606;&#1608;&#1606;&#1576;&#1575;&#1604;&#1604;&#1607;....&nbsp; &ldquo;Siz insanlar i&ccedil;inde &ccedil;ıkarılmış en hayırlı bir &uuml;mmetisiniz. İylilikleri emreder, k&ouml;t&uuml;l&uuml;klerden vazge&ccedil;irmeye &ccedil;alışır ve Allah&rsquo;a iman edersiniz&rdquo; (&Acirc;li İmran 3/110) M&uuml;s&uuml;manları niteleyen, aynı kapsamdaki diğer iki &acirc;yet-i kerime de ş&ouml;yledir: &#1610;&#1572;&#1605;&#1606;&#1608;&#1606;&#1576;&#1575;&#1604;&#1604;&#1607;&#1608;&#1575;&#1604;&#1610;&#1608;&#1605;&#1575;&#1604;&#1575;&#1582;&#1585;&#1608;&#1610;&#1575;&#1605;&#1585;&#1608;&#1606;&#1576;&#1575;&#1604;&#1605;&#1593;&#1585;&#1608;&#1601;&#1608;&#1610;&#1606;&#1607;&#1608;&#1606;&#1593;&#1606;&#1575;&#1604;&#1605;&#1606;&#1603;&#1585;&#1608;&#1610;&#1587;&#1575;&#1585;&#1593;&#1608;&#1606;&#1601;&#1609;&#1575;&#1604;&#1582;&#1610;&#1585;&#1575;&#1578;&#1608;&#1575;&#1572;&#1604;&#1574;&#1603;&#1605;&#1606;&#1575;&#1604;&#1589;&#1575;&#1604;&#1581,&#1610;&#1606;&#nbsp;&ldquo;Onlar, Allah&rsquo;a ve ahiret g&uuml;n&uuml;ne inanırlar. İyiliği emrederler ve k&ouml;t&uuml;l&uuml;kten vazge&ccedil;irmeye &ccedil;alışırlar. Hayır işlerinde de birbirleri ile yarış yaparlar. İşte onlar salihlerdendir&rdquo; (Ali İmran, 3/114).&nbsp;&#1608;&#1575;&#1604;&#1605;&#1572;&#1605;&#1606;&#1608;&#1606;&#1608;&#1575;&#1604;&#1605;&#1572;&#1605;&#1606;&#1575;&#1578;&#1576;&#1593.&#1590;&#1607;&#1605;&#1575;&#1608;&#1604;&#1610;&#1575;&#1569;&#1576;&#1593;&#1590;&#1610;&#1571;&#1605;&#1585;&#1608;&#1606;&#1576;&#1575;&#1604;&#1605;&#1593;&#1585;&#1608;&#1601;&#1608;&#1610;&#1606;&#1607;&#1608;&#1606;&#1593;&#1606;&#1575;&#1604;&#1605;&#1606;&#1603;&#1585;&ldquo;M&uuml;min erkekler de m&uuml;min kadınlar da birbirlerinin velileri (dostları ve yardımcıları)dır.Bunlar insanlara iyiliği

[illegible]

getireceğim gerekçesi ile toplumun nizamına ve kanun otoritesine karşı sergilenecek davranışlardan kaçınılması gerektiği anlatılmak istenmektedir.

Fiilen etkili olmanın olmadığı yerlerde konuşarak ikna yoluna baş vurmak gerekmektedir.

Kölelik, zenginlik, güç, zenginlik, engel olma imkanı da bulunmazsa en azından yapılan kölelik, zenginlik, güç, zenginlik, yapan kimseye karşı kalben de olsa bir tepki gösterilmesi gerekmektedir.

Kölelik, zenginlik, güç sadece kalben karşı durmanın, imanının en zayıf noktası olduğu şeklindeki peygamberî ifade eşitli şekillerde açıklanabilir. Her şeyden

önce, elinden geldiği halde, kölelik, zenginlik, güçlere karşı koymamak, minimum olmanın gerektirdiği bir devrin açıklanması anlamına gelir. Bu da tabii ki iman zaafının bir göstergesi olur. El ile müdahale merciinin devlet otoritesi, dil ile müdahale merciinin ilim adamları, kalben buğz etme işinin ise fertlere ait olduğunu ifade eden alimler de vardır. [16] Hiç, şüphesiz, emr-i bil-ma'ruf

görevinin yerine getirilmesinde, yani toplum içinde, yine toplumun yapısını kemirecek, onu kölelik, zenginlik, güç, zenginlik, güç, güç ve yanlışlıkların engellenmesinde devlet nizamının önemi ve önceliği inkar edilemez..

Karşılaşılan bir kölelik, zenginlik, güç, zenginlik, güç ya da olumsuzluğun giderilmesi konusunda yaşanacak za'f halinin bizi kalben buğz noktasına kadar getirmesi, arzulanan bir şey değildir ve olmamalıdır. Kalben buğz hiçbir zaman, bu tür karşı koymanın hiçbir, güç, müdahale, bırakılan bir tutum olarak algılanmamalıdır. Hissettiğimiz karşı koyma duygusu aynı zamanda, tavırlarımıza da yansmalı, sadece kalbi bir tavır olarak kalmamalıdır.

Kur'an'ın temel hedeflerinden biri de, insanları mutlu etmek onlara

düzenli, sağlıklı bir toplumda yaşamalarını sağlamaktır. Bu amacın

gerçekleşmesi yolunda iyiliği emredip kölelik, zenginlik, güç, engelleme

görevinin ne derece önemli taşıdığı açıktır. Bu önemli görev yerine getirilirken, birtakım kölelik, zenginlik, güçlerle karşılaşılacaktır, bu tabii bir şeydir. İşte Kuran

bu noktada da açıklanmış yolunu göstermektedir. Nitekim Yüce

Allah, Lokman (a.s.) oğluna yaptığı nasihat üzerinden bize şu mesajı vermektedir:

10; 1575; 1576; 1606; 1609; 1571; 1602; 1605;

1575; 1604; 1589; 1604; 1575; 1577; 1608; 1571; 1605; 1585;

1576; 1575; 1604; 1605; 1593; 1585; 1608; 1601;

1608; 1571; 1606; 1607; 1593; 1606;

1575; 1604; 1605; 1606; 1603; 1585; 1608; 1575; 1589; 1576; 1585;

1593; 1604; 1609; 1605; 1575; 1571; 1589; 1575; 1576; 1603;

1575; 1606; 1584; 1575; 1604; 1603; 1605; 1606; 1593; 1586; 1605;

1575; 1604; 1575; 1605; 1608; 1585; "Yavrum! Namaz kıl, iyiliği emret,

kölelik, zenginlik, güçten vazgeç ve başına gelene sabret, bunlar yapılması gereken işlerdir" (Lokman, 31/17). Bu, yet-i kerime ile iyiliği emredip

kölelik, zenginlik, güçten men edenlerin sıkıntıya çeşebileceklerine işaret edilirken, sabırlı olmaları da ayrıca öğütlenmektedir. Ayet-i kerimede açıklanmış temel esasa işaret

edilmektedir. Bunlar: Namaz kılmak, iyiliği emredip kölelik, zenginlik, güçten sakındırmak ve

başta geleceklere sabretmektir. Sabır, karşılaşılan her tür, güç, açıklanmış, güç ve

engelin aşılmasında takınılacak temel tavrıdır. Sabır, insanın zorluklar karşısında direnç

gösterebilmesi yeteneğidir ve Allah'ın bize verdiği bir bağıdır.

Güç, açıklanmış, güçler bu yetenek sayesinde aşılar. [17] Geniş anlamı ile tebliğ görevini

[illegible]

oradakiler m&uuml;dahale etmezlerse, gemi batar ve hepsi birlikte zarar g&ouml;r&uuml;rler. Emr-i bi'l-ma'r&ucirc;f; iyi, g&uuml;zel ve yararlı olan her şeyi, İsl&acirc;m&icirc; b&uuml;t&uuml;n g&uuml;zellikleri kapsar.&nbsp; Nehy-i ani'l-m&uuml;nker ise k&ouml;t&uuml;, &ccedil;irkin ve zararlı her şeyi, İsl&acirc;m'ın b&uuml;t&uuml;n yasaklarını i&ccedil;erir. Bu g&ouml;rev, toplumda oto kontrol sistemidir. Toplumun iyiye gitmesinin, fitne ve zarardan korunmasının temel yapı taşıdır. Bu g&ouml;revi yapan insan; samimi, ihlaslı ve d&uuml;r&uuml;st olmalı, bu g&ouml;rev sadece Allah rızası i&ccedil;in yapmalıdır. Emr-i bi&rsquo;l-ma&rsquo;ruf ve nehy-i ani&rsquo;l-m&uuml;nkeri yerine getirenlerin hi&ccedil;bir maddi beklentisi olmamalıdır. &Ccedil;&uuml;nk&uuml; onun madd&icirc; ve manev&icirc; gıdası ihlas ve samimiyettir, Allah rızasıdır. &nbsp;

[1] Bu b&ouml;l&uuml;m Din İşleri Y&uuml;ksek Kurulu Başkanvekili Mehmet Kaya KURT tarafından hazırlanmıştır. [2] S&uuml;leyman Ateş, Y&uuml;ce Kur'&acirc;n'ın &Ccedil;ağdaş Tefsiri, II, 87. Yeniufuklar Neşriyat,&nbsp; İstanbul, 1988.&nbsp; [3] Mustafa &Ccedil;ağrı, &nbsp; DİA, XI,138. İstanbul, [4] Mustafa &Ccedil;ağrı, &nbsp; DİA, XI,138. İstanbul, [5] &Ouml;mer Dumlu, Kur&rsquo;an-ı Kerim&rsquo;de Maruf ve M&uuml;nker, s. 23. İzmir 1999.&nbsp; [6] Gazali, Muhammed, İhya-i Ul&ucirc;midd&icirc;n, II, 755. Terc&uuml;me, Ahmet Serdaroğlu. Bedir Yayınları,&nbsp; İstanbul,&nbsp; 1975,&nbsp; [7] Al-i İmran, 3/104. [8] Muhammed Eb&ucirc; Zehra, İslam Hukuk Metodolojisi, s. 175-176.&nbsp; Terc&uuml;me,&nbsp; Abdulkadir Şener. Ankara &Uuml;niversitesi İlhaiyat Fak&uuml;ltesi Yay. Ankara, 1973. [9] Tirmiz&icirc;, Fiten, 9.&nbsp; IV, 468. [10] M&uuml;slim, İman, 20. I, 69. [11] Tirmiz&icirc;, Birr, 15.IV,&nbsp; 322, [12] İbn Mace, Fiten 20. II,1327. [13] Gaz&acirc;l&icirc;, II, 312. [14] Abdullah Dıraz, Kur&rsquo;an&rsquo;ın Anlaşılmasına Doğru,&nbsp; s.111-112. Terc&uuml;me, Salih Akdemir. Ankara 1983, [15]&nbsp; M&uuml;slim,&nbsp; İman 20,&nbsp; I, 69; Nes&acirc;i, İman 17, VIII,11,112. [16] Kurtub&icirc;, Muhammed b. Ahmed&nbsp; el-Cami&rsquo; Li Ahkami&rsquo;l-Kur&rsquo;an, IV, 49. D&acirc;ru İhy&acirc;&uuml;'t-T&uuml;r&ecirc;s&icirc;'l-Arabiyyi, Beyrut, 1952. [17] Dumlu, s. 62.

[İslam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)